

Les frases exclamatives: per què val la pena estudiar-les?

Resposta curta: perquè encara queda molt terreny per explorar. Heus-ne aquí una mostra.

✚ Es poden construir frases exclamatives amb tot tipus de verbs? Es pot traslladar qualsevol dels sintagmes de la frase? ROSSELLÓ (2002)

1. a. Quins estudiants que van venir el curs passat!
b. Quin corrent d'aire que passa per l'aula de becaris!
c. Quines galetes que han sobrat!

2. a. *Quin orador que parla!
b. *Quin atleta que ha corregut!
c. *Quina aigua que bull!

- Aquest contrast es deu a la posició que ocupen els arguments dels diferents tipus de verb (inacusatiu o inergatiu) o a la semàntica dels tipus de verb?
- Què ens pot dir aquest contrast sobre: (1) la semàntica de les frases exclamatives i (2) les posicions que ocupen els components de les frases exclamatives?
- Quina és la predicció que s'hauria de fer sobre les exclamatives amb verbs transitius? Que es pot extreure l'objecte però no el subjecte? Comprovem-ho:

3. a. Quin article que has escrit!
b. Quina jornada que heu preparat!
c. *Quina estudiant que l'ha escrit!
d. *Quina estudiant que ha escrit l'article!
e. *Quins becaris que l'han preparada!
f. *Quins becaris que han preparat la jornada!

- Sembla que, en efecte, es compleix la predicció. Quina és la restricció que impedeix que s'extregui l'argument extern? Quin principi es viola? (D'altra banda, hi ha cap diferència en els judicis de c-d i e-f?)
- Què passa quan canviem de mot *qui*?

4. a. Quants estudiants que van venir el curs passat!
b. Quants atletes que han corregut!

- A què es deu el canvi de judici? A una diferent posició inicial del mot *qui*? Diferent posició final? A la seva semàntica?
- Què succeeix quan afegim "mira" a les frases d'1 i de 2? Encara es manté el contrast?

5. a. Mira quin corrent d'aire que passa!
b. Mira quin orador que parla!

- Sembla que quan les exclamatives són subordinades es perd el contrast entre verbs inacusatius i inergatius... per què?

✚ Hi ha alguna peculiaritat en les exclamatives del català? Quina anàlisi se'n fa? VILLALBA (2003)

6. a. Que bo que és aquest informant!
- b. Que n'és de bo aquest informant!

- 6a es correspon a una exclamativa *qu* «típica» (existent en les altres llengües romàniques) i 6b correspon a una mena d'exclamativa particular del català.
- Tradicionalment s'ha cregut que «n'» és un clíctic que reprèn l'SP (prep+adj), el qual és un dislocat a la dreta. Tot seguit presentem dos tests que demostren que aquesta anàlisi és errònia:

7. Les dislocacions són de caràcter pressuposicional = cal que allò que es disloca sigui anomenat anteriorment en el discurs. La primera part de 7i és inadequada al context, perquè l'adjectiu queda pressuposat sense que s'hagi esmentat amb anterioritat. L'SP en aquest cas és clarament una dislocació (i es ratifica amb la bondat de 7ii). En canvi, la segona part de 7i és bona, perquè l'SP no és una dislocació.

i. A: M'ha dit la Carme que l'any que ve el Chomsky participarà a la jornada. Tu creus que pot ser veritat?
B: #Ai, noia, sí que ho ets, d'ingènua! / Ai noia, que n'ets d'ingènua!

ii. A: L'Elena és molt ingènua.
B: Tu sí que ho ets, d'ingènua!

8. L'adjectiu en un SP dislocat no és d'aparició obligada. Per això són bones 8i i la primera part de 8ii. Però la segona part de 8ii és dolenta perquè no podem elidir l'SP. Aquesta asimetria ens mostra, de nou, que l'SP en una construcció com 6b no és un dislocat.

i. A: Tu has encès l'ordinador?
B: Si jo no el sé fer funcionar, (l'ordinador)!

ii. A: El Wallace Chafe és un lingüista molt important.
B: La Marianne Mithun sí que ho és, (d'important)! / *Que n'és!

- Si no és un dislocat, aleshores què és? Per què és necessari el clíctic i la preposició “de”?

✚ En què es diferencien les interrogatives i les exclamatives? Els mots *qu* d'ambdues construccions ocupen manifestament la mateixa posició? Els sintagmes *qu* d'ambdues construccions tenen el mateix comportament en les llengües del món? (i.e. poden romandre in situ o moure's obertament de forma covariant?) Hi ha una propietat gramatical que determini el contrast entre interrogatives i exclamatives? Els mots *qu* de les exclamacions lliuren variables de la

mateixa manera que ho fan els de les interrogacions? BOSQUE (1984),
PORTNER & ZANUTTINI (2000), ROSSELLÓ (2002)

9. a. ¿Cuántos libros más leerías si tuvieras tiempo? / Tres libros más
b. *¿Cuántos más libros leerías si tuvieras tiempo? / *Tres más libros
c. ¡Cuántos más libros leerías si tuvieras tiempo! / Muchos más libros
d. ¡Cuántos libros más leerías si tuvieras tiempo! / Muchos libros más

- Tot i que són morfològicament equivalents, els mots *qu* d'interrogatives i exclamatives són el mateix? Ocupen les mateixes posicions?
- Per què en les interrogatives hi ha un paral·lelisme entre mots *qu* i numerals cardinals, i en les exclamatives i ha un paral·lelisme entre mots *qu* i quantificadors?

10. a. Che bravo che te si!
b. *Che bravo si-to?
c. *Quanto belo che te si!
d. Quanto belo si-to?

- Quina és la propietat gramatical que determina la diferència entre interrogatives i exclamatives? Si després del mot *qu* hi ha un nom, aleshores, en la llengua de Pàdua, quan hi ha "che", tenim una exclamativa, i quan hi ha inversió verb-subjecte, tenim una interrogativa. Per què no segueix aquest paral·lelisme quan en lloc d'un nom hi ha un adjectiu? Sempre que hi ha inversió obtenim una frase interrogativa? Pel que sembla no és així, ja que amb la negació epentètica, sempre hi ha inversió i les frases poden ser tant exclamatives com interrogatives (amb alguna restricció)...

11. a. Quins alumnes veurà demà, el seu tutor ?
b. A quins alumnes els veurà el seu tutor, demà?

12. a. Quins alumnes que va veure ahir, el seu tutor !
b. *Quins alumnes que els va veure el seu tutor, ahir!

13. a. Quins malalts_i ha visitat el seu_{j/*i} metge?
b. Quins malalts_i els_i ha visitat el seu_{j/i} metge?
c. Quins malalts_i que ha visitat el seu_{j/*i} metge!
d. *Quins malalts que els ha visitat el seu metge!

- Per què no funciona l'estratègia reparadora d'11b aplicada a 12b o la de 13b sobre 13d? Per què no trobem mai una interpretació operador-variable entre el mot *qu* de les exclamatives i un pronom sota el seu abast?

Bibliografia

ROSSELLÓ, J (2002) "El SV, I: verb i arguments verbals" dins: SOLÀ, J; LLORET, M.R; MASCARÓ, J; i PÉREZ SALDANYA, M (eds.) *Gramàtica del Català Contemporani*, vol. II, Barcelona: Empúries.

VILLALBA, X (2003) "An Exceptional Exclamative Sentence Type in Romance" dins: *Lingua* 113.8 (agost): 713-745.

BOSQUE, I (1983) "Sobre la sintaxis de las oraciones exclamativas" dins: *Hispanic Linguistics*, 1.2.

PORTNER, P i R. ZANUTTINI (2000) "The characterization of exclamative clauses in Paduan" dins: *Language*, vol. 76, núm. 1.